

Opmerkingen bij de Concept Leidraad tweede pijler pensioenadvies - AFM

Inleiding

De KPS werkgroep Wft heeft in dit document input gegeven op de concept versie Leidraad tweede pijler pensioenadvies. Dit document bestaat uit vijf onderdelen, te weten:

1. Kort resumé van de aandachtspunten en aanbevelingen van de werkgroep Wft van de Kring van Pensioenspecialisten uit 2017
2. Algemene aanbevelingen en aandachtspunten bij het concept van de leidraad die nu aan de werkgroep is voorgelegd
3. Beantwoording van uw vragen uit de email van 6 juni 2018
4. Opsomming van mogelijke verbeterpunten in het concept van de leidraad dat aan de KPS werkgroep Wft is voorgelegd
5. Verantwoording van deze notitie

1. Kort resumé van de aanbevelingen van de KPS werkgroep Wft uit 2017

Begin 2017 ging een delegatie van de werkgroep Wft in gesprek met de AFM en benoemde daarbij de volgende aandachtspunten bij de bestaande leidraad:

1. Het begrippenkader met betrekking tot advies en productadvies is onduidelijk (samenloop met Wft);
2. De leidraden zijn gedateerd;
3. De leidraden vallen in herhaling (leidraden 6, 10 en 11);
4. De leidraden hinken op twee gedachten: soms zeer gedetailleerd (schijn van rules based), andere keren biedt het voldoende ruimte voor eigen verantwoordelijkheid (principle based);
5. Er is weinig aandacht voor verschillende belanghebbenden bij de pensioenregeling. Naast de ondernemingsraad is ook eigenaar/moedermaatschappij een belangrijke stakeholder in de acceptie van de pensioenregeling;
6. Verantwoordelijkheid adviseur beperken.

De KPS werkgroep Wft heeft daarbij de volgende aanbevelingen gedaan:

- Breng de leidraden terug naar één leidraad;
- Duidelijker definiëring begrippen;
- Ontwikkel leidraden i.s.m. markt;
- Integreer leidraad Wet verbeterde premieregeling in leidraad Tweede pijler Pensioenadvies.

De werkgroep is verheugd te zien dat het aan haar voorgelegde concept voor herziening van de leidraad grotendeels principle based is ingestoken. Dit concept biedt derhalve meer ruimte in de invulling in de dagelijkse pensioenadviespraktijk.

2. Algemene aanbevelingen bij het concept van de leidraad tweede pijler pensioenadvies

- 1) Maak in de inleiding duidelijk wat de reikwijdte van de leidraad is. Ons inziens wordt beoogd om in de kern de productadvisering centraal te stellen, desondanks wordt er nog veel gesproken over de inhoud van de regeling. Praktijk leert dat het vaak een iteratief proces is tussen inrichting van de pensioenregeling en aansluiting op het pensioenproduct. Een andere vraag die bij ons opkomt wat betreft de reikwijdte: Dienen ontwikkelingen als execution only en nazorg een plaats te krijgen in deze leidraad?
- 2) Maak de strekking van de leidraad duidelijk. De leidraad spreekt enerzijds over een richtsnoer voor adviseurs, anderzijds wordt gesproken over een meer dwingende toepassing van de leidraad.
- 3) Hanteer consistente en zorgvuldige formulering van begrippen. In de puntsgewijze terugkoppeling adresseren we de issues die vanwege de gekozen formulering ons inziens voor meerdere uitleg vatbaar zijn.
- 4) Sluit zoveel mogelijk aan bij de civiele benaming en niet bij de fiscale kwalificatie. De in de leidraad gehanteerde terminologie is vooral fiscaal van aard. In de puntsgewijze terugkoppeling geven we dit aan.
- 5) Wees in de formulering van de leidraad bewust van de 'schuivende panelen' die ontstaan door de tweeledigheid in het onderzoek naar risicobereidheid. We herkennen, en erkennen, de worsteling van de AFM met het duale karakter van de inventarisatie van de risicobereidheid als een van de criteria waarmee het klantprofiel van de werkgever wordt gevormd. De Wft schrijft voor dat het klantprofiel van de werkgever centraal staat. Zodra echter de doelstelling van werkgever meer beweegt richting het uitsluitend beheersen van financiële risico's zonder daadwerkelijk een duidelijke pensioendoelstelling of -ambitie voor de medewerkers na te streven, neemt de betekenis van de (individuele) risicobereidheid van werknemers toe. De nadruk in het advies komt daardoor meer te liggen in de communicatie aan de werknemer en bewustwording van de risicodeling. Ook vanwege mogelijke civiel juridische gevolgen (goed werkgeverschap) en het economisch belang dat de werknemers en diens nagelaten betrekkingen bij 'pensioen' hebben. Maar hoe verhoudt zich dat tot de zorgplichtvereisten op grond van de Wet Verbeterde premieregeling en de daarop gebaseerde leidraad Wet verbeterde premieregeling en overige civiel juridische wet- en regelgeving die het adviesproces mede raken?

Algemene aandachtspunten bij het concept van de leidraad tweede pijler pensioenadvies

- 6) Herijk de definitie van bemiddeling. Bemiddeling en nazorg komen niet terug in de leidraad. De Wft hanteert een zeer ruime definitie van het begrip bemiddelen. De KPS werkgroep Wft pleit daarom voor een herijking van deze definitie die recht doet aan de praktijk van vandaag waarin het advies voorop staat en 'bemiddeling' van ondergeschikt belang is en voortvloeit uit het daadwerkelijk tot stand brengen - de implementatie - van de overeenkomst.
- 7) Creëer een optimaal level playing field in de adviesmarkt door het advies van adviseurs van pensioenfondsen dat gericht is op het onderbrengen van een pensioenproduct/-regeling van niet verplicht aan te sluiten werkgevers eveneens onder de leidraad te laten vallen.

- 8) Hierbij vraagt de KPS werkgroep Wft tevens aandacht voor de proportionaliteit en de diversiteit van de 'pensioenvraag van de werkgever'. In de afgelopen jaren is een veelvoud aan wijzigingen in wet- en regelgeving geweest, waardoor een advies over de pensioenregeling, al dan niet gevolgd door een pensioenproduct, aan wijziging onderhevig is. (Feitelijk vragen wij hierbij aandacht voor de beperkte houdbaarheid van het gedane productadvies en de acties die daarop moeten volgen).

3. Beantwoording van uw vragen in uw mail van 6 juni 2018

In uw mail geeft u aan: “Wij zijn benieuwd naar de mening van uw organisatie (en achterban). Wij nodigen u uit om uw ideeën, opmerkingen en suggesties aan ons mee te geven. Wilt u daarbij de volgende vragen beantwoorden:

- Welke passages hebben voor uw organisatie de meeste toegevoegde waarde – en waarom?
- Zijn er passages die voor uw organisatie minder toegevoegde waarde hebben, en zo ja, welke – en waarom?”

De KPS werkgroep Wft heeft er niet voor gekozen om bepaalde onderdelen als meer of minder toegevoegde waarde te kwalificeren, maar de leidraad in totaal te beoordelen. In zowel onze algemene aanbevelingen als onze puntsgewijze beoordeling geven we onze visie op de toepassing in de praktijk en de uitdagingen waar de adviseurs en pensioenuitvoerders voor staan. De ‘pensioenvraag werkgever’ is dermate divers en complex dat niet bij voorbaat is aan te geven welke passages meer of minder toegevoegde waarde hebben. Wel is het ons duidelijk dat de AFM veel waarde hecht aan het meenemen van beleggingsgerelateerde issues die veel voorkomen in premiepensioenproducten. Zowel in het geven van inzicht aan werkgevers (stakeholders) als in het beoordelen van keuzes die door de aanbieders zijn gemaakt. Issues die zonder meer de hoogte van het uiteindelijke pensioenresultaat raken en de haalbaarheidskansen op een, in de ogen van de werkgever en/of werknemer, adequaat pensioen.

4. Opsomming van mogelijke verbeterpunten in het concept van de leidraad dat aan de KPS werkgroep Wft is voorgelegd

Pagina		Aanbevelingen
1	Titel Leidraad tweede pijler pensioenadvies	Vervangen door Leidraad tweede pijler pensioenproductadvies (zie ook blz. 4, 1 ^e alinea: “Deze leidraad geeft richting..... voor de advisering van tweedepijlerpensioenproducten aan werkgevers”)
3	Inhoudsopgave 5. Aandachtspunten voor advies van een beschikbare premieregeling	Vervangen door: 5. Aandachtspunten voor advies van een premieovereenkomst. Argument: gebruik zoveel mogelijk de juridische termen, niet de fiscale kwalificatie ervan. Vraag: Wat is de reden dat de AFM aan de advisering van een premieovereenkomst en in het bijzonder de beleggingsissues daarvan, een apart onderdeel wijdt?
	Inhoudsopgave	Suggestie: Toevoegen hoofdstuk: 6. Aandachtspunten voor advies van een Algemeen Pensioenfonds Argument:. AFM vindt het van belang dat in het geval van advies inzake een tweedepijlerpensioenproduct waarbij (individuele) deelnemers (meer) risico lopen op een onzeker pensioenresultaat de beleggings-/pensioenbeginselen van een productaanbieder, vertaald in het strategische beleggingsbeleid, het beleggingsplan en risicobeheersingsmaatregelen die zijn genomen in de advisering worden meegenomen. Dit blijkt uit de vele opmerkingen, voorbeelden (‘beleggingsbeleid’, ‘beleggingskosten’, ‘life cycle’, áfdekking renterisico’ etc.) die worden gehanteerd in de leidraad. Feitelijk verlangt de AFM een inhoudelijke ‘countervailing power’ rol van de adviseur (p.14) op de voor het productadvies relevante aansluiting op het klantprofiel van het aanbevolen pensioenproduct. Dit geldt in zekere zin ook voor de advisering van DB-kringen waarin ook deelnemers deels het marktrisico delen.
	Inhoudsopgave	Suggestie: toevoegen hoofdstuk 7. Aandachtspunten bij Bemiddeling & Nazorg

		<p>Argument/vraag: De Wft kent een zeer ruime definitie voor het begrip ‘bemiddelen’ (iedere handeling gericht op het tot stand brengen van een overeenkomst enz.). Onder ‘bemiddelen’ vallen ook enkele handelingen die in de nazorg-/beheerfase kunnen plaatsvinden. Dit zijn handelingen nadat de regeling is ingevoerd en geïmplementeerd. In veel gevallen echter betreffen nazorghandelingen andere handelingen en activiteiten nadat de overeenkomst tot stand is gekomen en daarmee plaatsvinden gedurende de looptijd van de verzekeringsovereenkomst. Soms zelfs uitgevoerd door andere partijen dan de partij die bij de advisering en/of bemiddeling betrokken is geweest. AFM is van mening dat in het klantdossier <i>uiteraard</i> ook een overzicht van de werkzaamheden die de adviseur verricht zit (p.7). Daaronder kunnen mede begrepen zijn werkzaamheden die vallen onder deze begrippen. Tenzij AFM bewust ‘slechts’ het doen van aanbevelingen omtrent een concreet financieel product beoogd te omvatten?</p>
	Inleiding	Twee keer ‘toepast’ in laatste volzin tweede alinea.
4	3 ^e alinea: Hoofdstuk <u>een</u>	Hoofdstuk <u>één</u>
4	Een aantal specifieke uitgangspunten bij pensioenadvisering	<p>‘Belangrijke uitgangspunten bij Wft-pensioenadvisering’</p> <p>Opmerking: de daadwerkelijke benaming van het hoofdstuk wijkt af van de tekst in de inleiding</p>
4	geschikt advies	<p>passend advies</p> <p>Vraag: Beoogt AFM met ‘geschikt’ iets anders dan met de gangbare term ‘passend’?</p>
4.	Volgorde van hoofdstukken	De daadwerkelijke volgorde in de leidraad wijkt af van de onder het kopje ‘Opbouw van deze leidraad’ gehanteerde volgorde.
4	‘beschikbare premiereregeling’	<p>‘premieovereenkomst’.</p> <p>Suggestie: Vervang alle fiscale kwalificaties door de correcte juridische term, m.a.w. sluit zo dicht mogelijk aan bij de terminologie van de pensioenwet. Daar waar beoogd is om in de leidraad specifieke aspecten rondom beleggen te benoemen kan de premieovereenkomst worden uitgebreid met de term ‘met of zonder beleggingsvrijheid’. Premieovereenkomsten kennen niet altijd een beleggingscomponent. Maar ook kapitaal en rentevarianten.</p>
4	<p>Verklarende woordenlijst:</p> <ul style="list-style-type: none"> Aanbieder: aanbieder van pensioenproducten zoals verzekeraars, premiepensioeninstellingen of Algemeen Pensioenfondsen 	<p>Opsomming van aanbieders niet volledig. Voorstel om definitie algemeen te houden: ‘Aanbieder van pensioenproducten’.</p> <p>Opmerking: Maakt de leidraad ongevoeliger voor wijzigingen daarin. De genoemde voorbeelden voegen niets toe aan de definitie. Voorbeelden werken in algemene zin juist beperkend/sturend, terwijl dit niet wordt beoogd.</p>

4	<ul style="list-style-type: none"> Productkenmerken: de onderdelen waaruit een pensioenproduct kan worden opgebouwd, en waarover u adviseert op basis van de behoeften en risico's die de werkgever voor zichzelf en zijn werknemers wil beheersen. Bijvoorbeeld het ouderdomspensioen, het nabestaandenpensioen, en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid 	<ul style="list-style-type: none"> Productkenmerken: zin wijzigen in: de onderdelen waaruit een pensioenproduct kan worden opgebouwd en waarover u adviseert op basis van de inventarisatie van financiële positie, kennis, ervaring, doelstellingen en risicobereidheid van de werkgever (begrippen in definitie 4:23 Wft aanhouden) Zin daarna "Bijvoorbeeld (...) bij arbeidsongeschiktheid" weglaten <p>Opmerkingen:</p> <ol style="list-style-type: none"> een voorbeeld behoort ons inziens niet in verklarende woordenlijst en dit zijn bovendien voorbeelden van kenmerken van de regeling productkenmerken op het terrein van het tweede pijler product zijn ons inziens ook/meer gelegen in verzekeringsvormen en contract/administratievoorwaarden van genoemde aanspraaksoorten, zoals bijvoorbeeld risicobasis of opbouwbasis gefinancierde aanspraken, contractstermijnen, mogelijkheid om het nabestaandenpensioen uitsluitend op eindloon of middelloonbasis of juist op beide rekenmethodieken te kunnen verzekeren, het administratief kunnen verwerken van meerdere franchises, en, in geval van premieovereenkomsten met/zonder beleggingsvrijheid onder meer het strategisch beleggingsbeleid, beleggingsplan en risicobeheersingsmaatregelen. Los van het feit dat in de meerderheid van de gevallen nog sprake is van uitkeringsovereenkomsten.
4	<ul style="list-style-type: none"> Pensioenregeling: afspraken over de arbeidsvoorwaarde pensioen tussen sociale partners, neergelegd in de pensioenovereenkomst 	<p>Suggestie: zin vervangen door definitie uit Pensioenwet: "pensioenregeling: een pensioenregeling op grond van een pensioenovereenkomst.</p> <p>Opmerking: sluit qua terminologie en begrip zo dicht mogelijk aan bij de definities uit de Pensioenwet. Begrip 'sociale partners' toevoegen voegt niets toe, sterker nog, dit geeft een andere lading aan de definitie.</p>
5	<p>Belangrijke uitgangspunten bij Wft-advisering 1^e alinea: "geschikt advies"</p>	<p>vervangen door "passend advies".</p>
5	<p>Deze uitgangspunten volgen uit de Wft, deels ook uit artikel 4:23 Wft."</p>	<p>vervangen door "Deze uitgangspunten volgen deels uit artikel 4:23 Wft."</p> <p>Opmerking: de hele zin lijkt ons ofwel overbodig want zowel in de eerste volzin als in deze zin zit een verwijzing naar 4.23 Wft ofwel als is beoogd om aan te sluiten bij meerdere artikelen uit het onderdeel deel 4 Gedragstoezicht financiële ondernemingen uit de Wft dekt de verwijzing naar 4.23 Wft in de eerste volzin niet volledig de lading van het hoofdstuk</p>

5	<p><i>Wanneer is uw advies geschikt?</i></p> <p>Daarna tekst als opsomming opnemen:</p> <p>1. Op grond van artikel 4:23 Wft dient uw advies mede gebaseerd te zijn op de informatie die u heeft ingewonnen over de kennis en ervaring, de doelstelling en risicobereidheid en de financiële positie van de werkgever. Dit betekent dat uw advies invulling geeft aan de behoefte en risico's die de werkgever voor zijn werknemers wil regelen.</p>	<p>Opmerking:</p> <p>Laatste zin wijzigen: regelen van behoefte en risico's taalkundig niet juist . Zie overigens ook definitie van productkenmerken waarin wordt gesproken over 'beheersen' (van risico's). in deze zin wordt gesproken over de <u>enkelvoudige</u> behoefte die de werkgever wil 'regelen' i.p.v. over de meervoudige behoeften die de werkgever wil beheersen volgens de definitie</p>
5	<p>2. Daarnaast is het van belang dat hoe u tot uw advies bent gekomen.</p>	<p>Vervangen door: Daarnaast is het van belang dat de toezichthouder op basis van uw adviesdossier kan reconstrueren hoe u tot het productadvies bent gekomen.</p> <p>Suggestie: tekst impliceert dat meerdere willekeurige derden volgens de Wft het recht hebben op inzage van het dossier. Ons inziens is dat beperkt tot de toezichthouder, in casus de AFM</p>
5	<p>Zin "Hieronder staat ": geschikt advies</p>	<p>vervangen door passend advies</p>
5	<p>Zin "De AFM beoogt geen uitputtende opgave te geven"</p>	<p>laten vervallen.</p> <p>Vraag: wat beoogt de AFM met het opnemen van deze zin en roept de vraag op hoeveel én welke andere uitgangspunten de AFM nog in gedachten heeft maar niet noemt. Men spreekt immers al van 'aantal uitgangspunten'.</p>
5	<p>a. Onderzoek verplichte aansluiting bij een pensioenfonds</p> <p>Zin "Dit betekent dat u moet <i>controleren</i> of de werkgever een vrije keuze heeft of dat er sprake is van een verplichte aansluiting die de werkgever bindt, en u <i>moet onderzoeken</i> ten behoeve van uw advies of een vrijstelling mogelijk en wenselijk is. Als de werkgever een bestaande regeling heeft op basis van een vrijstelling, dan bepaalt u of de voortzetting ervan past bij de wens en situatie van de werkgever."</p>	<p>Vervangen door: "Dit betekent dat u moet controleren of er sprake is van een verplichte aansluiting die de werkgever bindt." (rest zin en volgende zin vervallen: minimale eis beperken tot controleren van verplichte aansluiting)</p> <p>Toelichting: AFM vindt van belang dat advies bereikbaar blijft en dat de overeengekomen werkzaamheden onderdeel zijn van het klantdossier (p7). Ons voorstel daarom om t.a.v. dit uitgangspunt de door de AFM voorgeschreven controle te beperken tot die verplichting (eerste zin "moet controleren"). Daarmee wordt het generiek budgetteerbaar in de dienstverlening. Als de werkgever van mening is dat, als onderdeel van het pallet aan werkzaamheden dat is overeengekomen, mede moet worden onderzocht - in het geval er géén sprake is van een verplichte aansluiting bij een Bpf - een "vrije keuze" c.q. of vrijstelling "mogelijk" én "wenselijk" is, wordt dat onderdeel van de overeengekomen werkzaamheden. Dan leg je geen verplichting op dat het moet maar dat het onderdeel wordt van het klantprofiel (doelstelling van werkgever). Dit is op zichzelf namelijk al een species van het genus 'Pensioenvraag werkgever'.</p>

5	Deze norm volgt uit de algemene zorgplicht	<p>Vraag:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Op welke norm wordt hier geduid? 2. Kan link naar artikel 4: 24a, eerste en tweede lid Wft worden uitgelegd? Definitie van 'consument' in de Wft slaat op de niet zakelijk handelende klant en de 'begunstigde' is al helemaal niet gedefinieerd. Daarbij opgemerkt dat de werkgever veelal kwalificeert als cliënt in de zin van de Wft en niet als consument.
5	U moet een mogelijke verplichte aansluiting onderzoeken omdat het belang van de werknemers hiermee gebaat is.	<p>Wijzigen in: U moet een mogelijke verplichte aansluiting <i>controleren of onderzoeken</i> omdat het belang van de werknemers hiermee gebaat is.</p> <p>Toelichting: in eerste zin wordt het begrip 'controleren' gebruikt, in deze zin het begrip 'onderzoeken'. Wat beoogt de AFM met deze twee begrippen voor dezelfde handeling?</p>
6	<p>b. Houd rekening met een al gesloten pensioenovereenkomst</p> <p>Zin "Als er nog geen pensioenovereenkomst is afgesloten, maar de afname van een product daaraan voorafgaat, is het belangrijk dat de werkgever begrijpt wat de gevolgen zijn van een keuze van een bepaald product voor de nog te sluiten pensioenovereenkomst. Dit volgt uit artikel 4:20 Wft</p>	<p>Wat wordt bedoeld met deze zin?</p> <p>Kan AFM voorbeeld schetsen van situatie waarin nog geen pensioenovereenkomst is afgesloten maar waaraan afname van product vooraf is gegaan?</p> <p>Bovendien: pensioenovereenkomst is vormvrij, en in de definities wordt het begrip pensioenregeling gehanteerd als paraplu voor de arbeidsrechtelijke kant van pensioen.</p>
6	<p>c. Voorkom tegenstrijdigheden in het klantprofiel van de werkgever</p> <p>Zin: "U wint de behoeften en risico's van de werkgever in...."</p>	<p>Wijzigen in: "U wint informatie over de behoeften en risico's van de werkgever in...."</p>
6	"compleet" en "eenduidig"	<p>Wordt twee keer benadrukt, lijkt ons dubbelop. Bovendien, zijn dit verschillende termen die ook nog tegenstrijdig kunnen zijn.</p>
	<p>d. Baseer uw advies op objectieve informatie van aanbieders (product)informatie</p>	<p>Wijzigen in productinformatie?</p> <p>Vraag: in de definities wordt het begrip 'productkenmerken' geïntroduceerd, hier wordt gesproken over productinformatie, deels tussen haakjes. Wat beoogt AFM met deze haakjes en op welke informatie doelt de AFM (buiten de productinformatie)?</p>

6	e. Maak uw advies reconstrueerbaar zin: “U legt in uw dossier vast welke informatie u op grond van artikel 4:23 Wft heeft ingewonnen (het klantprofiel van de werkgever).”	Vervangen door: “U legt in het klantprofiel van de werkgever vast welke informatie u op grond van artikel 4:23 Wft heeft ingewonnen.”
6	“Personeelsbestand van het bedrijf”	Opmerking: wat mag er in het personeelsbestand worden opgenomen gezien AVG? Heeft AFM gedachten hierover? Adviesproces ook volgens privacy by design regels?
7	Zin: “Uiteraard zit er in uw dossier een omschrijving van <i>alle</i> werkzaamheden die u voor de werkgever verricht.”	Vervangen door: In uw dossier is de opdrachtformulering opgenomen. Toelichting: een omschrijving van alle werkzaamheden is onmogelijk, is veelal bij aanvang niet bekend. Deze werkzaamheden worden gedaan in het kader van de in de offerte, opdrachtbevestiging, opdrachtformulering opgenomen omschrijving/deliverables etc.
7	Verwijzing naar artikel 4:23, eerste lid, sub a, Wft jo. artikel 32d, tweede lid, BGfo Wft	Vanwaar verwijzing naar dit artikel? Gaat ons inziens uitsluitend over bewaartermijn.
8	Artikel 4:23 Wft - financiële positie van de werkgever b. Zet de nieuwe pensioenlast af tegen de financiële ruimte uit het verleden Om een beeld te krijgen of de door u te adviseren pensioenregeling voor de werkgever betaalbaar en toekomstbestendig is, kunt u beoordelen of het te verwachten concrete bedrag van de nieuwe pensioenlast in het verleden betaalbaar zou zijn geweest.	Vraag: 1. Wat is de relevantie om te weten of de nieuwe pensioenlast in het verleden betaalbaar zou zijn geweest? 2. Hoe om te gaan bij het ontbreken van financiële gegevens, bijvoorbeeld bij een start up of een onderneming in concernverband of bij een fusie of overname?
8	Scenario's	Zoals het nu staat verwoord moet de adviseur een veelvoud aan combinaties van leeftijdsontwikkeling, loonontwikkeling en van in de analyse betrokken product (-en) in zijn advies betrekken. Is dit wat de AFM ook beoogt met de formulering?
10	3. Artikel 4:23 Wft - kennis en ervaring van de werkgever 3 ^e alinea, Als uit het contact met de werkgever blijkt dat hij reeds bepaalde kennis over en ervaring heeft met pensioenregelingen en de betekenis van productkenmerken van	Betekent deze zin een inspanningsverplichting van de adviseur? Wat als de werkgever zich onvoldoende inspant om kennis tot zich te nemen of te vergaren? Is mate van diepgang evenredig of omgekeerd evenredig aan het kennis-/ervaringsniveau van de werkgever beoogd?

	pensioenproducten, dan stemt u de diepgang van uw toelichting daarop af.	T.a.v. de formulering. Nu lijkt het erop dat als de werkgever geen kennis/ervaring heeft, de afstemming niet meer hoeft.
10	laatste zin: De AFM verwacht dat u beoordeelt in hoeverre de kennis en ervaring van de werkgever toereikend is om de pensioenregeling zowel in zijn totaliteit als op onderdelen te doorgronden.	Het woord 'pensioenregeling' vervangen door 'pensioenproduct'
11.	4. Artikel 4:24 Wft - doelstellingen en risicobereidheid van de werkgever	Algemene opmerking: in dit hoofdstuk worden weer veel voorbeelden vermeld. Daarin schuilt het gevaar dat daarop de focus wordt gelegd en wordt voortgeborduurd (tunnelvisie) en niet bereikt wat het beoogt.
11	Laatste zin tweede alinea. "wil de werkgever (...) zijn nabestaanden..	Dit wordt als een tegenstelling neergezet, maar dat is het niet. Deze zin beoogt waarschijnlijk een verduidelijking te zijn maar door het gebruik van het voorbeeld wordt het sturend/beperkend.
11	a. Win de doelstellingen van de werkgever in 2^e zin: (niet uitputtende lijst van) - "Ga in op en heeft de werknemer een dekking van toegevoegde waarde?"	Haakjes weghalen Vraagt dit om persoonlijk financieel advies? Hoe ver gaat het begrip dat de dekking voor de werknemer van toegevoegde waarde moet zijn?
12	Punten onder 2 ^e en 3 ^e bullet : - "Win de doelstellingen van de werkgever die worden vergeleken".	Deze bullets horen meer in volgende hoofdstuk over premieovereenkomst. Daarnaast zijn genoemde voorbeelden bij doelstellingen ten aanzien van de beleggingen zoals beleggingskosten of afdekken renterisico niet sterk, en zeker niet volledig. Zie eerder opmerking over een nog meer conceptuele benadering via de beleggings-/pensioenbeginselen van de aanbieder, vertaald in strategisch beleggingsbeleid, beleggingsplan en risicobeheersingsmaatregelen. Belangrijk is het beheersen van de risico's en de vraag of de beleggingen aansluiten op de risicobereidheid en risicoperceptie van de werkgever.
12	- "U maakt de werkgever duidelijk en u maakt de gevolgen inzichtelijk".	Vraag: <ol style="list-style-type: none"> 1. Waarom is de AFM sturend op het inzetten van staffels? Er zijn ook redenen waarom werkgevers een vlakke staffel hanteren om budgettaire redenen. Maar denk ook aan bijlage 2 van het staffelbesluit dat een vlakke staffel fiscaal kwalificeert als een beschikbare premieregeling. 2. Waarom dient de marktrentestafel in de vergelijkingen te worden meegenomen? Marktrentestaffels zijn niet uniform, afhankelijk van de aanbieder en ongeconditioneerd inzetbaar. De marktrentestafel van aanbieder a kan niet worden uitgevoerd door aanbieder b. 3. Bovendien, er kleven ook volop fiscale nadelen aan het hanteren van een marktrentestafel. Denk aan de beperkte houdbaarheid van de staffel en de eventtoets.

12	<p>b. Win de risicobereidheid van de werkgever in Voor de risicobereidheid geldt dat u zowel aandacht besteedt aan de risico's die de werkgever zelf loopt, als aan de risico's die de werkgever moet accepteren voor zijn werknemers. Ook voor het vaststellen van de risicobereidheid kunnen afspraken tussen werkgever en werknemer het uitgangspunt zijn. Zeker bij een DC-regeling is het van belang dat u expliciet aandacht besteedt aan de werknemersrisico's, nu er in dit type regeling (meer) risico's bij de werknemers komen te liggen.</p>	<p>Opmerking: wordt hiermee bedoeld de risico's die voortvloeien uit het geadviseerde pensioenproduct?</p> <p>Waarop heeft "ook" betrekking?</p> <p>Woordkeus impliceert een waardeoordeel over DC, is dat de bedoeling?</p>
12	<p>Ten aanzien van de risico's voor de werkgever wint u over de risicobereidheid onder meer in: - eerste bullet</p>	<p>Opmerkingen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Eerste bullet is herhaling: staat al in hoofdstuk 2. 2. Waarom is toegevoegd 'uit zijn bedrijfsresultaat'. Wat is het bedrijfsresultaat? En wat voegt het toe? Werkgever kan het ook 'uit eigen zak' betalen, of vanuit een andere vennootschap of land. 3. Ander bezwaar is dat hier 2 voorbeelden worden genoemd ten aanzien van risicobereidheid terwijl er nog meer attentiepunten zijn. Waarom juist deze genoemd?
13	<p><i>Risico's voor werknemers</i> Zin: Denk hierbij onder meer aan de mate van risico's op een tegenvallend pensioenresultaat.</p>	<p>Vervangen door: Denk hierbij onder meer aan de kans op of de impact van een tegenvallend pensioenresultaat.</p>
13	<p>Laatste zin: Welke consequenties de werkgever acceptabel vindt voor zijn werknemers met betrekking tot de onzekerheid van het verwachte pensioenresultaat, is gebaseerd op de mate van onzekerheid die de verschillende werknemers acceptabel vinden..</p>	<p>Pensioenresultaat is ook afhankelijk van ruimte die de werkgever biedt over keuzes in beleggingen</p>
	<p>Het is daarom wenselijk om in uw advies zoveel mogelijk rekening te houden met de risicohouding van de individuele werknemers</p>	<p>Is er een publiekrechtelijke of civiele onderzoeksplicht voor de adviseur m.b.t. risicohouding van individuele werknemers?</p>
14	<p>5 Aandachtspunten voor advies van beschikbare premie</p>	<p>Beschikbare premie vervangen door premieovereenkomst met of zonder beleggingsvrijheid in de opbouwfase (sluit aan bij PW art. 52 respectievelijk 52a) indien beoogd is om zuivere premieovereenkomsten onder dit aandachtspuntenhoofdstuk te vatten.</p>

		Opmerking: Blijkbaar is de leidraad niet van toepassing op het productadvies inzake variabele uitkeringen?
14	2 ^e alinea De uitkomst van een beschikbare premiereregeling is onzeker.	Vervangen door: De uitkomst van een beschikbare premiereregeling kan onzeker zijn. Toelichting. In premieovereenkomsten waarin de premie direct wordt omgezet in een gegarandeerde DB-aanspraak is de uitkomst niet onzeker t.a.v. het pensioenresultaat dat wordt gerealiseerd op die betreffende premiebetaling.
14	U stelt vast wanneer de pensioendoelstelling van de werkgever voor zijn werknemers mogelijk niet meer wordt behaald, daarbij	Hoe en wanneer wordt deze pensioendoelstelling vastgesteld? Moet de realisatie ex post worden gemonitord? En dan?
14	'staffelmogelijkheden'	Vervangen door 'premieruimte'
14	a. U heeft nadrukkelijk aandacht voor beleggingen 'gehanteerde beleggingsbeleid' Zin 2 ^e alinea: Deze wet kent echter zeer algemene kaders voor pensioenuitvoerders over de wijze waarop moet worden belegd, de beleggingskosten en bijvoorbeeld de afdekking van het renterisico	Vervangen door 'strategisch beleggingsbeleid' Voorbeelden die tussen haakjes worden genoemd weglaten. In deze zin wordt een beperkte opsomming gegeven van de kaders. Aanbeveling: of beperkte opsomming niet noemen of een volledige opsomming. Sluit daarbij aan bij de PW en premieovereenkomsten (art. 52). Toelichting: Deze formulering creëert het punt waarop de beleidsbeslissingen van de specifieke uitvoerder t.a.v. het strategisch beleggingsbeleid, beleggingsplan en risicobeheersingsmaatregelen in de beleggingen voortvloeiend uit de keuzes die door de aanbieder zijn gemaakt (concretisering van de beleggings-/pensioenbeginselen) samenkomen met het Wft -vereiste dat het productadvies passend is als het geselecteerde product, op basis van het 'productprofiel' aansluit op de pensioenregeling. AFM refereert hiermee impliciet naar de zorgplichtvereisten voor aanbieders op grond van de Wet verbeterde Premiereregeling t.a.v. de inrichting van het beleggingskader.
14	Laatste zin 3 ^e alinea: 'productprofiel'	Graag definiëren of verduidelijken. Ons inziens vallen "beleggingsbeleid en de inrichting van het product" ook onder dit begrip. Zoals het nu staat verwoord wordt er iets anders mee bedoeld lijkt het.
15	Zelf beleggen.	Suggestie: De in de leidraad wet verbeterde premiereregeling gehanteerde uitleg van het begrip 'zelf beleggen' (5.1 leidraad) sluit niet aan bij de Pensioenwet en is daarmee onjuist. Is ook al door de AFM beaamt overigens maar (nog) niet hersteld in de leidraad. Deze onduidelijkheid druppelt ook

		<p>in de slotalinea van onderhavige leidraad door. Feit is dat in de parlementaire behandeling bij de totstandkoming van de pensioenwet in 2006 is gesteld dat er al sprake is van het nemen van beleggingsvrijheid als er te kiezen valt tussen verschillende beleggingsprofielen (life cycle profielen), naast uiteraard de vrije keuze om de assetmix vast te stellen met de in het product aangeboden beleggingsfondsen e.d. Alinea 5.1. van bedoelde leidraad is daarom fout/onvolledig (woordje 'of' moet 'en' zijn). Deze suggestie wordt in deze leidraad weer gedaan doordat gesproken wordt over 'zelf beleggen'. Dat impliceert meer een vrije invulling (ik doe het zelf) dan een profiel selectie.</p>
--	--	---

5. Verantwoording van deze notitie

Deze notitie vormt het resultaat van de discussies die in de werkgroep zijn gevoerd en is gebaseerd op de brede praktijkervaring van de leden van de werkgroep. Deze werkgroep bestaat uit een gemêleerd gezelschap van deskundigen die op persoonlijke titel deelnemer zijn van KPS. Zij zijn onder meer werkzaam als actuaris, advocaat, beleggingsdeskundige, consultant, jurist, pensioenadviseur en bestuurder in de pensioensector.

Aan deze notitie hebben vanuit de KPS werkgroep Wft een bijdrage geleverd:

- Jack Borremans
- Eric Bot
- Loes Eenshuistra
- Helen Heijbroek
- Eline Lundgren
- Rob Matto
- Joop Rietmulder
- Adriaan Smits
- Berry van Sonsbeek

De aanbevelingen worden gedragen door de leden van de werkgroep, hetgeen niet automatisch betekent dat het de mening van alle individuele leden betreft.

Voor nadere toelichting op deze notitie kunt u contact opnemen met Jannet Kroes, beleidsmedewerker KPS, 033 - 2542032 of j.kroes@kps.nl.

21 juni 2018